

1. Pišite vse lastne imena, posebno priimke in rodišča, po edino pravilni narodni pisavi, torej kakor nemške po nemški, laške po laški itd., tako tudi slovenske po slovenski. To terja že nasebna lastovitost narodnih imen, katerih se mnoge ne dajo v nobenem drugem jeziku pravilno pisati, kakor v edinem svojem. Pa to terja tudi enakopravnost vseh narodnih jezikov iste države pred postavo.

2. Priimki ostanejo v vseh jezikih nepremeljivi, ne pa tako tudi vse krstne in krajne imena, katerih se mnoge spreminjajo že po zunanji (glasoslovni) obliki različnih jezikov, mnoge pa tudi po znotranjim pomenu predstavljajo v tuje: izgledi prvih so na pr.: Johann, Giovanni, Janez, — Laibach, Lubiana, Ljubljana, — Görz, Gorizia, Gorica; izgled drugih pa: Theophil, Gottlieb, Bogomil, — Neumarkt, Tržič, — Neustadt, Novomesto itd.

3. Pišite vsaj v letnikih vse imenike skoz in skoz le z enim in istim črkopisom, in sicer z latinico, ker le ona (s slovanskimi dodatki ž, š, č) je zmožna zrazovati vsako narodno pisavo imen. Pisati le edine priimke, ali razun teh tudi krstne in le nekatere krajne mena z latinico, vse drugo pa z gotico, kakor: „Seitz Carl aus Laibach“, „Salletu Leopold aus Schiffla“, „Žužek Johann aus Hrušica“ — to je podobno semam v dvoji narodni, toraj v dvojno nerodni opravi. Še smešneje pa so pisave: „Senožec“, „Lašič“ itd. Ali niso to Nemke s slovenskimi kapicami?

Doslužen šolnik.

Nekaj o petji.

Kako naj bi se ravnalo, da bi se vprihodnje po cerkvah bolje prepevalo? To je važno vprašanje. Jaz mislim tako-le:

1. Najprej je treba, da se že šolarčki v petji podučevajo in vadijo. Učitelj naj vsaki dan saj enkrat ali pred šolo ali po šoli namesti molitve z učenci kako pesmico zapoje. Ako hoče učitelj izvrstno cerkveno petje imeti, mora že šolarčke v petji podučevati, s starimi grli ni nič početi, ker se sramujejo.

2. Naj bi učitelj tudi v nedeljski šoli petja ne zamenjal, temuč vsakrat naj tudi nedeljski šolarji zapojejo. Bogu bodi milo, da se v nedeljskih šolah zmiraj le po enem in starem kopitu ravná, bere, bere in vedno bere. Zategadel se pa tudi šolarji nedeljske šole kmali naveličajo, ker jim je predolgočasna. Ako bi se pa v mičnih pesmih vadili, brez dvoma bi raji v šolo hodili.

3. Naj bi učitelj odrastle pevce večkrat v petji vadil. Ako pevci vidijo, da je učitelju mar za izvrstno cerkveno petje in da si za-nj prizadeva, gotovo se bodo voljno k vajam zbirali.

4. Petju bi se na višo stopnjo pomagalo, ako bi duhovni radovoljne pevce nekaterekrat nekoliko pogostili, da bi se za petje bolj vneli.

5. Naj bi okrajni šolski nadzorniki, kadar šole in župnije (fare) obiskujejo, tudi na petje v šoli in cerkvi gledali, ter farane zavoljo lepega petja očitno pohvalili, učitelje pa, ki sosebno petje pospešujejo, po imenu naznanili škofijstvu, s pristavkom, da so vredni, da jih preč. škofijstvo očitno pismeno pohvali.

6. Bilo bi tudi učiteljem za marljivo petje v spodbado, ako bi se jim kako darilce v denarjih podelilo, kakor so rajni knezoškof Slomšek ravnali, in pri deljenji dobrih učiteljskih služeb naj bi se onim učiteljem, ki so marljivo v pevanju podučevali, če so drugače tudi sposobni, pred drugimi prednost dala.

7. V mestnih šolah, zlasti v duhovnišnicah in pripraviških šolah, naj bi nalašč učitelj zato bil, da bi

učence v petji podučeval in petje naj bi zapovedan predmet bil.

Da petje, se ve da ne kosmatih pesem, človeka v čudorednosti utrjuje, njegovo srce žlahni in ga tako k čedalje večji popolnosti napeljava, je tako jasno, da ni treba nobenega dokaza. Naj končno še dostavim besede neumrlega knezoškofa Slomška: „Slajše reči na svetu ni, kakor je pesem lepa. In res, v življenji boljše spremljevalke ni človeku, kakor je pesem. Materna pesem detce v sladko spanje zaziblje; pesem otrokom na paši čas krati, odrasčene v poštene družbe vabi, vojščake za boj osrčuje in pogumne poslavlja; starčku starosti grenobe sladi in veselega raja okus podeljuje; rajne, umrle prijatle in prijatlice obžaluje in še na grobu časti. Lepa pesem budí, uči, opominja in svari.

„Pesem le tam slišat' ni,
Kjer poštenih ni ljudi.“

V Brodeh mesca julija 1864.

T. M. Štantetov-Šentvidski.

Sporočilo

o katoliškem društvu rokodeljskih in obrtnijskih pomočnikov v Ljubljani.

Govoril dr. Leon Vončina, društveni vodja, v devetem letnem zboru 15. junija 1864.

(Konec.)

Po le-teh sporočilih začelo se je pomenkovanje o društvenih rečeh. Pretresovanje vrtilo se je s vprašanji: kaj je storiti, da bi se društva obilnejše vdeležvali naši rokodeljski in obrtnijski pomočniki?

Gospod žl. Goldenstein je sprožil misel, da v tej reči najlože in najzdatniše pomagajo mojstri, in bilo je po predlogu gosp. dr. Bleiweis-ovem enoglasno sklenjeno, da se vodjevo poročilo letošnjega zbora natisne v časnikih, posebni natisi naredé in razdelé mojstrom, in da se temu poročilu dodá nekoliko najpotrebniših razjasnil o društvu.

Vsled tega sklepa naj naslednje vrstice v kratkem razložé, kaj je namen tega društva in kakošna korist da dohaja njegovim udom po njem.

Glavni namen, ki ga imajo vse društva rokodeljskih in obrtnijskih pomočnikov, je: zlasti pomočnikom, samim sebi prepuščenim, kolikor se dá nadomestovati dom. V društvenih sobah, ktere so udom odprte vsaki delavnik od osmih do desetih zvečer, ob nedeljah in o praznikih pa tudi od desetih do poldne, naj bi se družniki zbirali, kakor doma; tukaj nahajajo stanovske svoje tovarše, kateri so si pa tudi, ako se v ljubezni sehajajo, kakor bratje enih misel in željá, torej stopijo tako rekoč v neko bratovsko zvezo ne le med seboj, ampak tudi z vsemi družimi enacimi društvi, katerih le Avstrija in Nemčija šteje nad 350, in katerim vsem je poglobitni namen, da bi država dobivala iz njih kršansko, poštene in omikane rokodelce in obrtnike. Da bi se dosegel poglobitni ta namen, društvo skrbi z naslednjimi sredstvi:

Za duševno omiko s podukom, ki se deli tako-le: a) naravoslovje in b) zemljopisje uči g. prof. Konšek ob nedeljah od 11 dopoldne; c) pisanje in spisje predava g. Trojar ob torkih od 9—10 zvečer; d) računstvo uči vodja sam ob četrkih od 9—10 zvečer; e) slovensko petje vodi gosp. Belar o ponedeljkih od 8—10 zvečer, f) nemško pa žl. gosp. Goldenstein o petkih od 9—10 zvečer. Zraven časnikov, zgorej imenovanih, imajo udje tudi svojo bukvarnico, že precej številno, do ktere jim gré pravica, da bukve obrtnijskega ali kratkočasnega obsega berejo ali v društvenih izbah, ali da si jih izposojujejo na